

VIZUĀLĀ VĒSTĪJUMA NOZĪME MŪSDIENU PILSĒTVIDES VEIDOŠANĀ

I. Paklone, I. Strautmanis

Atslēgas vārdi: kombinētais urbānisms, mediju teorija, mūsdienu pilsētvide, semiotika, vizuālais vēstījums

Jaunas pilsētvides radīšana mūsdienās ir komplicēts process, kas ietver dažāda veida informācijas transformēšanu telpiskās struktūrās. Informācijas transformēšanas process savukārt lielā mērā saistīts ar apstrādājamās informācijas organizēšanu vizuālā formā, kas pieprasa pārzināt ar vizuālo attēlošanu saistītās likumsakarības. Pētījumā apskatīta pilsētvides veidošanas radošā fāze, saistītās informācijas organizācijas process, nevis fiziskais būvniecības process. Vizuālās attēlošanas likumsakarības ir sfēra, kas vairāk saistīta ar komunikācijas zinātni, mediju teoriju, vizuālajām mākslām. Tagadnes pilsētvides veidošanā informācijas transformācijas process ir ideju apmaiņa un komunikācija. Zināšanu ieguve par pilsētvidi mūsdienās lielā mērā balstīta uz tās vizuālo attēlošanu un izpratni par tās vizuālo vēstījumu. Šī darba mērķis ir parādīt, ka, izmantojot semiotikas un mediju teorijas likumsakarību pārklājumu mūsdienu pilsētvides radīšanā, ir iespējams veiksmīgi un mērķtiecīgi pielietot vizuālo attēlošanu kā komunikācijas kanālu starp pilsētvides radītājiem un citiem procesā iesaistītajiem dalībniekiem. Esošie pētījumi arhitektūras teorijā un praksē, kā arī semiotikā un mediju teorijā nav snieguši pilnvērtīgas atbildes tiešā saistībā ar mūsdienu pilsētvides veidošanu. Pētījuma mērķis licis izraudzīties atbilstošas izpētes metodes. Materiāls ir analizēts un kārtots, izmantojot aprakstoši analītisko izpētes metodi, šādā veidā noskaidrojot vizuālā vēstījuma jēdzienu un ar to saistīto jēdzienu saturu arhitektūras teorijas, semiotiskās analīzes un mediju teorijas kontekstā. Pētījumā semiotiskā pieeja un mediju teorija ir izmantotas kā teorētiskā bāze, saistot tās ar arhitektūras un pilsētplānošanas teorijas aspektiem. Šie aspekti ir balstīti arī pilsētplānošanas praktiskajos piemēros. Pētījumā ir vērsta uzmanība uz vizuālā vēstījuma veidošanas aspektiem Latvijas pilsētvides plānošanā.

Pilsētvides veidošanas īpatnības 21. gadsimtā

Pilsētībniecisko struktūru attīstībai mūsdienās ir interdisciplinārs raksturs, un šajā procesā ir iesaistīti daudzi faktori. Viens no šādiem faktoriem ir Eiropas vienotās informācijas un ekonomikas telpas ietekme uz pilsētībniecisko struktūru attīstību. Šī brīža pilsētībniecisko struktūru veidošanas tendences uzrāda attīstību, kas pārkāpj nacionālās robežas, sekojot informācijas ekonomikas attīstībai, un vienlaicīgi ir spēcīgi atkarīgas no ģeogrāfiskās dislokācijas vietas [7]. Šajā aspektā svarīgi runāt par pilsētībniecisko struktūru formēšanās modeļiem plašā saistītā teritorijā – Eiropā, ko apvienojusi vienotā sistēmā Eiropas Savienība. Tā ir vienota informācijas telpa, kas pilsētvides veidošanas kontekstā nozīmē pārzināt šo informāciju un transformēt telpiskā formā.

Pilsētvides veidošanas īpatnības 21. gadsimtā Eiropā būtiski ietekmējusi arī vizuālā telpas izziņas veida dominēšanas ienestās izmaiņas. Rietumu kultūrā tekstualitāte konsekventi uzskatīta par intelektuālas prakses augstāko formu [14], turpretī vizuālie attēlojumi vienmēr uzskatīti par ideju pavadošām otršķirīgas nozīmes ilustrācijām. Šobrīd vizuālās kultūras kā disciplīnas parādīšanās, attīstot “attēlu teoriju”, kā to nosaucis Viljams Mičels, mākslas vēstures profesors Čikāgas universitātē, rietumu filozofijā un zinātnē akcentē tieši vizuālo pasaules izziņas modeļi nevis tekstuālo [12]. Mūsdienu kultūrā ir spēcīga attēla interpretācijas tradīcija. Vizuālā attēlošana ir kļuvusi par nozīmīgu kultūras sastāvdaļu, tāpēc būtiski ir vērst uzmanību uz attēlu kultūru, kas nozīmē interpretēšanas, kodu, tēlu pārzināšanu kā no vizuālās attēlošanas radītāja, tā uztvērēja puses.

Rezultāts ir 21. gadsimta pilsētvide – komplekss mehānisms, kurš sastāv no neskaitāmām heterogēnām komponentēm, kuras savstarpēji pārklājas un mijiedarbojas. 21. gadsimta pilsētplānošana ir kombinētais urbānisms,

tajā mijiedarbojas un pārklājas neskaitāmi faktori vienlaicīgi [13, 14]. Kombinētā urbānisma galvenā iezīme ir pilsētvides fragmentēšanās un atšķirību uzsveršana nevis kontekstuālās un lineārās attiecības starp arhitektūras formām, kas ir bijušas pilsētvides veidošanas dominējošās iezīmes līdz 21. gadsimtam. Pilsētvide tiek radīta no telpas fragmentiem, atsevišķiem tēliem un nesaistītām idejām. Jaunas pilsētvides veidošanas īpatnība ietver tādu jaunu telpu radīšanu (attēlošanu), kas, iespējams, tiešā veidā nekad netiks realizētas, tomēr informācija, organizēta noteiktā vizuālā formā sniedz ieskatu, virzību vai rosina dialogu, kādā virzienā pilsētvide varētu attīstīties. Šāda pilsētvides vizuālā attēlošana pieļauj iespēju saplūst reālajai, eksistējošajai pilsētai un iespējamajai pilsētai [6, 405].

Ar kombinētā urbānisma stratēģijām tiek paredzēta iespējami elastīga un atvērta pilsētvides attīstības programma, kurai jāreaģē un jāpiemērojas digitālo tehnoloģiju radītās informācijas ekonomikas un vizuālās kultūras prasībām. 21. gs. pilsētvides veidošana liek vēlreiz pārdomāt informācijas un telpisko slāņu mijiedarbi, kas ietver ne tikai telpas veidošanu, bet arī informācijas, attieksmes un nozīmes izpausmi. Uztverot pilsētvidi kā vienotu sistēmu, kurā kārtojas telpiski un informācijas slāņi, iespējams daudzpusīgi analizēt pilsētvides attīstības jautājumus. Ar pilsētplānošanas, mūsdienu kognitīvo zinātņu, eksperimentālās psiholoģijas un komunikācijas zinātņu palīdzību tiek meklēti veidi, kā radošās idejas pilsētvides veidošanā padarīt produktīvākas un pieejamākas sabiedrībai. Viens no šādiem veidiem ir pilsētvides veidošanas vizuālā attēlošana.

Pilsētvides veidošanas vizuālā vēstījuma īpatnības 21. gadsimtā

21. gadsimtā pilsētvides veidošana no vizuālā izziņas veida viedokļa ir informācijas montāžas vai kolāžas dažādās kombinācijās, ņemot vērā digitālo tehnoloģiju izmantošanas loģiku. Informācijas montāžas un kolāžas īpatnības ietver virtuāla informācijas slāņa pārklājumu reālajai pilsētas telpai. Šāda mijiedarbība tiek pieņemta kā autentiskas (reālas pilsētvides) pieredzes alternatīva un saikne starp atsevišķiem pilsētvidi veidojošiem

1. att. Arhitekta N. Koutsas projekts “*Mixtacity*”
Fig. 1. Project “*Mixtacity*”, architect Nigel Coates

fragmentiem, kā arī kā komunikācijas modelis. Vizuālā attēlošana kļūvusi par aktīvu starpnieku, aizpildot telpu starp skatītāju un piedāvāto ideju. Vizuālā attēlošana kļūst par nozīmīgu ziņojuma sastāvdaļu, tā vairs nav tikai ietverošā forma. Realitātes veidošanu lielā mērā nosaka medija formas un ziņojuma satura mijiedarbība. Uzskatāms piemērs ir britu arhitekta N. Koutsas 2007. gada projekts “*Mixtacity*”, lai aktualizētu jautājumu par Temzas krastu telpisko attīstību Londonā. Projekts ataino pilsētas telpisko attiecību sarežģītību, sajaucot eksistējošu un iespējamu realitāti [3].

Semiotikas un mediju teorijas pētījumi var veiksmīgi tikt izmantoti kā norādes uz vizuālā vēstījuma īpatnību modelēšanu. Semiotiskā analīze tiek koncentrēta uz zīmes, ziņojuma analīzi un interpretāciju, tiešu un netiešu nozīmi, savukārt mediju teorijā tiek uzsvērtas medija kategorijas un formas, to ietekme uz kultūru vai cilvēka un sabiedrības apziņu. Semiotikas un mediju teorijas pētījumu pārklājums spēj sniegt daudzpusīgas vizuālā vēstījuma analīzes iespējas arī pilsētvides modelēšanā, ietverot gan satura, gan medija formas analīzes iespējas. Semiotikas un mediju teorijas pārklājums ir arī iespēja sistematizēt plašo informācijas klāstu par vizuālo attēlošanu [10].

Viens no jaunākajiem pētījumiem par cēloņsakarībām starp ideju izpausmēm arhitektūrā un to vizuālo attēlošanu ir Berlāhes institūta (*Berlage Institute, Rotterdam*) pētījums par radošu ideju izpausmēm arhitektūrā [5, 9]. Tajā tiek piedāvāta vizuālās attēlošanas terminoloģija un iespējamā struktūra atbilstoši semiotikas reprezentācijas modeļiem:

- Konvencionālās, simboliskās zīmes, simboli (zīmes, kuru pamatā ir konvencionalitāte, savstarpēja vienošanās par zīmju nozīmi).
- Ikoniskās zīmes (zīmes, kas balstās uz

fizisku līdzību starp zīmi un attēlojamo objektu).

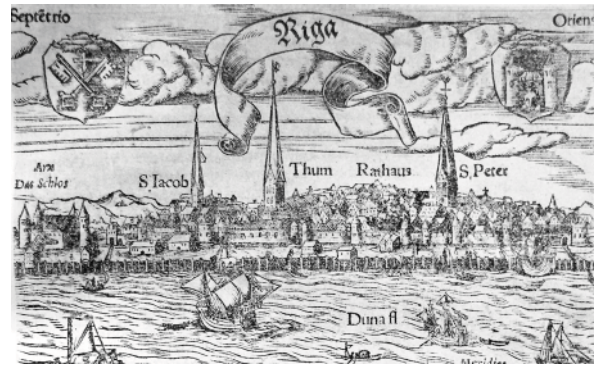
- Indeksikālās zīmes (zīmes, kas balstās uz asociācijām).

Zīmju formas sakārtotas secībā, kas demonstrē secīgu pāreju no nosacītas, pieņemtās saiknes starp apzīmējumu un nozīmi līdz tiešai, cēloniskai saiknei. Mediju teorijas kontekstā vizuālo attēlošanu var interpretēt kā mediju, komunikāciju kanālu vai ziņojuma formu. Šos vispārīgos principus var izmantot kā pamatmateriālu, lai strukturētu vizuālo vēstījumu pilsētvides veidošanas kontekstā.

Pilsētvides veidošanas vizuālā vēstījuma īpatnības 21. gadsimtā Latvijas kontekstā

Eiropas Savienības kopīgajai telpiskās attīstības telpai ir nozīmīgas sekas nacionālajā plānošanā valstīs, kas pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gada maijā, tai skaitā arī Latvijai. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007. – 2013. gadam nosaka policentriskas attīstības modeļa ieviešanu Latvijā, kas paredz attīstīt pilsētu tīklu, stimulējot pilsētas kļūt par katra reģiona un visas valsts attīstības virzītājspēku. Šajā aspektā būtiski izprast vienotās Eiropas pilsētībūvniecisko struktūru attīstību, lai varētu analizēt pilsētvides veidošanas īpatnības Latvijas mērogā [9].

Latvijas pilsētvides telpisko uztveri 21. gs. ir veidojuši iepriekšējo gadsimtu pilsētas vizuālie vēstījumi [8, 12]. Kā piemērs vizuālā vēstījuma īpatnībām Latvijas pilsētvides veidošanā 21. gs. izmantota Rīga. Rīgas panorāmas un skati no izziņas materiāla gravīrās un grāmatās, vai neatkarīga mākslas darba ir kļuvušas par savdabīgu instrumentu 21. gs. pilsētvides plānošanā, par pamatu izmantojot dokumentēto liecību vizuālo vēstījumu. Rīgas panorāmas īpatnības tiek iekļautas jaunās pilsētvides veidošanā. Jaunā vide tiek jau iepriekš projicēta konkrētajā, daudz reproducētajā panorāmā. Jauna pilsētvides vizuālā plānošana Rīgā, kas kvalitatīvi spētu konkurēt ar spēcīgo Rīgas panorāmas vizuālo tēlu, vēl nav radīta – nav bijusi pietiekoši spēcīga argumentācija, kas spētu aizstāt panorāmas silueta spēcīgo tēlu. Iespējams, ir nepieciešams būtiski no panorāmas

2. att. Rīgas panorāma 1548. gadā

Fig. 2. Panorama of Riga 1548

atšķirīgs vizuālās attēlošanas paņēmiens un telpiskās plānošanas veids, kas spētu radīt tikpat arhetipisku pilsētas vizuālo tēlu kā pilsētas panorāmu.

Šajā aspektā var runāt par jauna pilsētvides tēla radīšanu, jaunu vizuālo vēstījumu, kura savā ziņā ir pašnozīmīga, pašpietiekama un nebalstās uz esošās panorāmas izmantošanu. Šāda arhitektūra, kā liecina Eiropas arhitektūras pieredze ir šī laikmeta raksturotāja – daļēji tāpēc, ka pasūtījumu uzdevums kļūst arvien noteiktāks, lielāks, un arhitektiem ar viņu radītajiem produktiem jāsaņem par uzmanību globālās ekonomikas apstākļos. Mūsdienu kultūra nepārtraukti pieprasa tēlus, jaunus pārsteigumus un pat šoku, tomēr noturīga un pastāvīga tēla izstrāde ir laikietilpīgs process [5, 7]. Tēls, tāpat kā citi dizaina aspekti, ir plānojams un stratēģiski virzāms aspekts. Idejai jābūt pietiekoši piesātinātai un neierastai, lai tās tēlam būtu pietiekošs potenciāls kļūt ikoniskam. Šobrīd šāda tēls vai tēli ir nepieciešami kā jauns vizuāls informācijas slānis ikoniskajai Rīgas panorāmā. Kā uzskatāmus var minēt dažus Rīgas tēla vizuālo attēlojumu piemērus. Spēcīgs vizuālais tēls ir gadsimtos kultivētā Rīgas centra panorāma (2. att.) [1]. Šobrīd aktuāls ir jautājums par citu jauno teritoriju un to tēlu attīstību Rīgā – tādu, kas spētu līdzvērtīgi eksistēt līdzās Rīgas panorāmā. Minēšanas vērts ir dāņu arhitektu biroja JDS Architects piedāvātais dzīvojamās vides projekts Rīgā, Mežaparkā, piedāvājot no tradicionālās vides būtiski atšķirīgu tēlu (3. att.) [11]. Latvijas Modernās Mākslas muzeja vizuālais tēls ir piemērs pilsētas fragmentu veidot kā jaunu ikonisku tēlu tuvu esošajai Rīgas panorāmā [4].

Šis esošās un jaunās vides vizuālā vēstījuma jautājums eksistē arī citu Eiropas

3. att. Mežaparka vizuālais tēls dāņu arhitektu biroja piedāvājumā

Fig. 3. Visual image of Mezaparks

4. att. Rīgas Modernās Mākslas muzejs

Fig. 4. Modern Art Museum of Riga

pilsētu piemēros, tomēr īpaši aktuāls ir tikai tajās, kam Eiropas telpiskajā sistēmā ir vai ir plānora nozīme. Piemēram, Beļģijas pilsētas Lježas jaunajā pilsētas siluetā dominē spāņu arhitekta Santjago Kalatravas projektētā dzelzceļa stacija, savu aktualitāti ir zaudējis pilsētas rūpnieciskais siluets – piepilsētas fabrikas un to torņi. Mainījusies ir pilsētas nozīme Eiropas telpā – tā ir kļuvusi par svarīgu dzelzceļa mezglu. Rīga, ņemot vērā Eiropas telpiskās attīstības īpatnības, visticamāk saglabās kultūras pilsētas statusu, kas ņemams vērā jauna tēla sintezēšanā. Tomēr Rīgai papildus jau kultūrvēsturiski veidojušajai panorāmai nepieciešami jauni vizuālie tēli, kas to raksturotu kā jaunu un dinamisku pilsētvidi.

Secinājumi

21. gs. informācijas sabiedrības un kombinētā urbānisma kontekstā komunikāciju tehnoloģijas ir nozīmīgs faktors ar pilsētvides veidošanu saistītu procesu notikšanā un pieredzēšanā. Realizējot idejas vizuālos attēlos atkarībā no tehnoloģijām, rezultāts gan ir viens un tas pats - fiziskā telpa pārklājas ar datu slāni. Objekta virtuāla eksistence tā vizuālajā attēlošanā tiek pielīdzināta tā reālai eksistencei.

Pilsētplānošanas specifika atbalsta ideju radīšanu, kas, iespējams, nekad netiks realizētas tiešā veidā – tās rada potenciālu, pēc kura vadīties turpmākajā projektēšanas procesā. Ideju izpausmes pilsētvides veidošanā tiek pārnestas to grafiskajā pieteikumā. Idejas attīstības iespējamības un virziena paredzēšana, nevis tā tieša radīšana ir viena no pozīcijām, ko izsaka idejas eksistence vizuālajā attēlošanā.

Vizuālā vēstījuma veidošana un izpratne par to lielā mērā ir arī jautājums par informatīvo kontekstu – vienoto Eiropas telpu, vizuālā izziņas modeļa dominēšanu informācijas pārraidīšanā. Blīvais vienotais informācijas pārklājums ir bijis cēlonis arī vizuālā vēstījuma fragmentētajam raksturam, ko raksturo pašorganizējoša retoriska pārliecība, kam lielā mērā neeksistē ideju attīstības cēloņsakarības.

Apzināta un mērķtiecīga vizuālās attēlošanas lietošana no arhitekta puses ļauj veidot komunikācijas procesu ar pilsētvides veidošanā iesaistītajiem dalībniekiem Būtībā tas nozīmē pilsētvides veidošanas pozicionēšanu plašākā kultūras kontekstā un arhitektūras saikni saistībā ar citām zinātņu disciplīnām.

Vizuālais vēstījums, tāpat kā citi pilsētvides veidošanas aspekti, ir plānojams un stratēģiski virzāms aspekts. Jautājums ir īpaši aktuāls Rīgai, kura kā viena no Eiropas Savienības galvaspilsētām ir vienotās Eiropas telpas sastāvdaļa.

IMPORTANCE OF VISUAL INFORMATION IN CONTEMPORARY URBAN PLANNING

I. Paklone, I. Strautmanis

Keywords: recombinant urbanism, contemporary urban environment, semiotics, visual information

Creation of new contemporary urban environment is a complicated process that involves transformation of various informational levels into spatial constructions. The transformation process itself is related to organization of information into forms of visual representation. This aspect requires an overview of causal interrelations connected with visual representation. The research is focused on organization of information in creative phase of urban planning, leaving the physical building process outside the margins of the research. The investigation of the causal connections of visual representation is the discipline closely connected with communication science, media theory and visual arts. Transformation of information in contemporary urban planning means exchange of ideas and communication. At the present moment extraction of knowledge about architecture to the great extent is based on its visual representation and comprehension of it. The aim of this research is to demonstrate that application of knowledge based on overlapping studies in the fields of semiotics and media theory is an effective communication channel between creators of urban environment and other parties involved. Former investigations as in theory of architecture and praxis, as in semiotics and media theory have not embraced valuable answers connected specifically with urban planning. The aim of the research has led to the use of corresponding research methods. The material of investigation has been analyzed and structured using analytical and describing method to feature the meaning and content of visual representation and connected terms accordingly theory of architecture, semiotics and media theory. Semiotic researches and media theory are used as theoretical basis to investigate visual representational issues of architecture and urban planning. The aspects of architecture are based also on practical examples. The research also features specifics of visual representation aspects of urban planning in Latvia.

Features of urban planning in the 21st century

The development of contemporary urban environment is characterized as interdisciplinary. There are various variables involved in this process. One of these factors is influence of information and economics of unitary Europe. The current tendencies of formation of urban structures indicate development that exceeds national borders following the global flux of informational economics and the same time are greatly connected with local geographical dislocation [7]. Considering this aspect it is important to have an overview of spatial development tendencies in European Union. It is united informational space that needs to be accurately translated into spatial structures.

Features of contemporary urban planning in the 21st century is also greatly influenced by the dominance of changes that are caused by the visual investigation of space. Western culture has privileged textual investigation model as the highest form of intellectuality [14], on the contrary visuality has been considered as accompanying illustrations of the text. At the moment emergence of visual culture as independent discipline developing “picture theory” (term proposed by William Mitchel, professor of History of Art in Chicago) features specifically visual investigation of the space as the dominant [12]. There is strong tradition of interpretation of the visual depiction in Western culture. Visual representation has become significant participant of culture; therefore it is important to direct attention to visuality and its interpretation methods.

The result is the urban environment of the 21st century – complex structure which consists of various heterogenic components that overlap and interact. The urban planning of the 21st century is recombinant urbanism that involves interactions of different factors simultaneously [13, 14]. The main feature of the recombinant

urbanism is accentuation of fragmentations and differences instead of the contextual and linear relations between architectural forms that has been dominant features of urban planning until the 21st century. At the present moment the urban environment is created from spatial fragments, separated images and unattached ideas. Formation of new ideas of urban environment (visual representation of it) involves specific characteristic feature that means the depicted spaces, perhaps, will never be realized directly. However, information organized in a particular visual way renders certain discourse which direction the environment can be developed. This kind of visual representation allows convergence of real, existing and possible urban environment [6, 405].

The strategies of recombinant urbanism foster elastic and open development of urban programmes that need to react to changes of digital technologies, informational economy and visual culture. The creation of the urban environment in the 21st century once more forces to reconsider interaction of spatial and informational layers that involve as construction of spatial environment as formation of attitude and meanings to space. This way, perceiving urban environment as united construction, is possible to analyze different aspects connected with its development. The ways to make urban ideas accessible and productive investigations in the fields of contemporary cognitive sciences, urban planning and experimental psychology are applied. One of these ways is visual representation.

Features of visual representation in urban planning in the 21st century

Considering the visual investigation method of space as dominant, the urban environment of the 21st century is montage and collages of information taking into account possibilities of digital technologies. This interaction is accepted as authentic alternative of experience of real spaces as well as connection between different fragments of the city and also as communication model.

Visual representation has become an active medium, filling the space between the creators of environment and other involved parties.

Visual representation thus becomes important part of the informational message; it is not only accompanying illustration. The creation of certain reality to the great extent is the result of interaction of content and form of the representation. Demonstrative example is the project “Mixtacity”, created by British architect Nigel Coates. The project renders the complicated relations in the environment parts, dismantling the border of existing and possible [3].

The investigations in the fields of semiotics and media theory can be used as successful references to model visual representations. The semiotic analysis is concentrated on the research of sign, direct and implicit meanings; on the contrary media theory is focused on media forms and their effect on culture [10]. Overlapping of the both fields offer wider overview and option to systematize ways of interpretations and applications of visual representations.

One of the recent researches concerning ideas in architecture and their visual representation is the report of Berlage Institute in Rotterdam [5, 9]. It includes organized terminology accordingly the representational models of semiotics:

- Conventional, symbolic signs (based on conventions of their meanings);
- Iconic signs (based on resemblances between sign and the object it depicts);
- Indexical signs (based on associations).

The forms of the signs are organized in the sequence that demonstrates the transition from conventional meaning to associative. In the context of media theory visual representation can be interpreted as communication channel. These principles are basis to interpret visual representations in urban planning.

Features of urban planning in the 21st century in Latvia

The spatial development of European Union has significant consequences in national planning for the countries that has recently joined the Union. The Latvian National Development Plan establishes the polycentric

model of urban planning that is also influenced by united European economical space [9].

The perception of urban environment of Latvia in the 21st century has been shaped by the visual representation of previous centuries [8, 12]. As an example the capital city Riga is used in investigation. The panoramas and views of Riga from reference materials in the books or independent art object have become specific instrument of urban planning using some traditions of earlier centuries' perceptions. The features of panoramas of Riga are partly included into creation of new environment. New ideas are projected into traditional reproduced panoramas. The new, strong visual representation of Riga's new urban environment that could compete with traditional panoramas has not been developed yet. There have not been strong arguments to substitute the existing ones. Perhaps, the new visual approach should include from panoramic view different approach that could be another archetype of Riga urban environment.

In this aspect it is necessary to develop new visual approach that is self-sustainable image that is not based on traditions. This kind of architecture is characteristic to new architecture of Europe, partly because tasks of commissions have become more distinct and products of architecture need to compete among themselves in conditions of global economy. Contemporary culture continuously requires new images, new surprises and even shock. However, development of sustainable image is demanding process in terms of different aspects [5, 7]. The image, like other design aspects, needs strategy to be developed. The idea, the image needs to be saturated and unaccustomed enough to have potential to become iconic. At the present moment this kind of image development is necessary as new visual layer to existing iconic panorama of Riga. As examples can be mentioned some images of Riga development.

The first example is widely exploited panorama of Riga (Fig. 2) [1]. At the present moment the actual question is the development of new territories of Riga. The interesting example to mention is the offer to develop area of Mezaparks by Danish architects JDS Architects, the example includes different approach on the contrary to traditional methods (Fig. 3) [11]. The visual image of Modern Art Museum

is example how to make urban fragment iconic (Fig. 4) [4].

This question of new and traditional visual images exists also in other examples of European cities, especially in those which are planned as significant. Riga, considering spatial development of Europe will keep its importance as city of culture, this aspect is important synthesizing new image of new dynamic urban environment.

Conclusion

Taking into account features of information society and recombinant urbanism; digital technologies are important factor to develop and experience processes connected with urban environment. As the result the physical space is layered with informational level. Virtual existence of the architecture has become equal to its real existence.

The specifics of urban planning include creation and representation of ideas that, perhaps, will never be developed directly. However they create potential to develop in other project phases. Ideas are transformed into visual notification. The possibility to develop idea and showing direction has become dominant into existence of urban environment virtually.

Creation of visual representation and understanding of it to great extent is question of united informational context of Europe, visual investigation model dominance in transferring information. Dense informational background has been also cause of fragmented character of contemporary visual representations.

Conscious application of visual representations is option to create successful communication process. It positions creation of urban environment into wider context of culture and other scientific disciplines.

The image, like other design aspects, needs strategy to be developed. The question is very important to Riga, the new developing urban environment in the context of united Europe.

Literatūra

References

1. Balodis F., Šnore R. "Senā Rīga gleznās, zīmējumos un gravīrās, Rīga: 1937. – 102 lpp.
2. Bolter J. D., Grusin R. Remediation. Understanding New Media. – Cambridge: The MIT Press, 2000. – 307 p.
3. Coates N. Mixtacity. Tate Modern Art, 2007 // <http://www.tate.org.uk/modern/exhibitions/globalcities/commissions.shtm>. (20.04.2008.)
4. Contemporary Art Museum in Riga. Webpage of office OMA, 2006 // <http://www.oma.nl>. (20.04.2008.)
5. Dean P. Rethinking representation // Hunch. The Berlage Institute report No.11. – Rotterdam: Episode Publishers, 2007. – 175 p.
6. Gausa M., Guallart V., Morales J., Müller W., Porras F. Soriano F., The Metapolis Dictionary of Advanced Architecture. – Barcelona: Actar, 2003. – 687 p.
7. Hall P. The World's Urban Systems: A European Perspective. Electronic magazine, 2005 // <http://www.globalurban.org/Issue1PIMag05/Hall%20article.htm> (20.12.2008.)
8. Lapiņa R. Senā Rīga grafikā. – Rīga: Zinātne, 1989. – 182.lpp.
9. Latvijas pašvaldību savienība. Eiropas telpiskās attīstības perspektīva. Latvijas pašvaldību informācijas tīkls, 2007 // http://www.lps.lv/faili/Nodarbinatiba/4_3_telpiska%20planosana.ppt (20.12.2008.)
10. Leverette M. Towards an Ecology of Understanding: Semiotics, Medium Theory, and the Uses of Meaning. Online magazine "Image & Narrative", 2003 // <http://www.imageandnarrative.be/mediumtheory/marcleverette.htm> (20.12.2008.)
11. Mez: urban planning for the city of Riga, Lithuania. Webpage of office JDSArchitects, 2006 // <http://www.jdsarchitects.com> (20.04.2008.)
12. Mircefs N. Ko nozīmē jēdziens vizuālā kultūra? Jauno mediju kultūras centrs RIXC, 2002 // <http://rixc.lv/reader/txt/txt.php?id=81&l=lv> (20.12.2008.)
13. Shane D.G. Recombinant Urbanism; Conceptual Modeling in Architecture, Urban Design and City Theory. – London: Wiley, 2006. – 344 p.
14. Šķilters J. Nenoteiktības semantika. Elektroniskais žurnāls "Publiskās lietas", 2007 // <http://filozofija.lu.lv/skilters1.html> (20.12.2008.)

Ilze Paklone

Junior architect Wiel Arets Architects, Mag.arch.
D'Artagnanlaan 29, 6213 CH, Maastricht, The Netherlands
Phone: +371 29176181
E-mail: ilze.paklone@inbox.lv

Ivars Strautmanis

Professor, Dr.habil.arch.
Riga Technical University, Faculty of Architecture and Urban Planning
Department of Architecture and Town planning
16 Āzenes Str., LV-1048, Riga, Latvia
Phone: +371 67089256
Fax: +371 67089130
E-mail: af@bf.rtu.lv

I. Paklone, I. Strautmanis, Vizuālā vēstījuma nozīme mūsdienu pilsētvides veidošanā

Jaunas pilsētvides radīšana mūsdienās ir komplicēts process, kas ietver dažāda veida informācijas transformēšanu telpiskās struktūrās. Informācijas transformēšanas process savukārt lielā mērā saistīts ar apstrādājamās informācijas organizēšanu vizuālā formā, kas pieprasa pārzināt ar vizuālo attēlošanu saistītās likumsakarības. Pētījuma 1. nodaļā „Pilsētvides veidošanas īpatnības 21.gadsimtā” ir aprakstīts viens no būtiskākajiem 21.gs. pilsētībniecisko struktūru veidošanās faktoriem – Eiropas vienotās informācijas un ekonomikas telpas ietekme uz pilsētībniecisko struktūru attīstību. Šī brīža pilsētībniecisko struktūru veidošanas tendences uzrāda attīstību, kas pārkāpj nacionālās robežas, sekojot informācijas ekonomikas attīstībai, un vienlaicīgi ir spēcīgi atkarīgas no ģeogrāfiskās dislokācijas vietas. Pētījuma 1. nodaļā ir aprakstīta arī vizuālā telpas izziņas veida dominēšanas ienestās izmaiņas 21.gs. pilsētībniecisko struktūru veidošanā. Pētījuma 2.nodaļā „Pilsētvides veidošanas vizuālā vēstījuma īpatnības 21.gadsimtā” ir aplūkota dažādas vizuālās informācijas interpretācijas iespējas, galvenokārt akcentējot tās, kuras balstās semiotiskajā pieejā, kā arī tās, kuras balstās mediju teorijā. Semiotikas un mediju teorijas pētījumi izmantoti kā norādes uz vizuālā vēstījuma īpatnību modelēšanu pilsētvides veidošanā. Literatūras saraksts ietver darbus, kuros analizēta gan semiotiskā pieeja, gan mediju teorijas pieeja. Pētījuma 3.nodaļā „Pilsētvides veidošanas vizuālā vēstījuma īpatnības 21.gadsimtā Latvijas kontekstā” ir aplūkota Rīgas pilsētvides vizuālā tēla īpatnības, kas kļuvušas par savdabīgu vizualizēšanas instrumentu 21.gs. pilsētvides plānošanā Rīgā, par pamatu izmantojot kā iepriekšējo gadsimtu dokumentēto liecību vizuālās liecības, tā arī jaunus informācijas slāņus.

I. Paklone, I. Strautmanis, Meaning of Visual Representation in Contemporary Urban Planning

The research is based on pre-assumption that that development of urban environment in the 21st century is complicated process that involves transformation and organization of different types of information. This process to a great extent is connected with visualization of information that requires knowledge of purposeful of visual representations. Chapter I “Characteristics of visual representation in the 21st century” describes factors that influence urban structures of the 21st century – common informational and economical space of European Union and visual perception method as dominant in processing information. Current urban structure, this building trend shows the development in violation of national borders, following the development of the information economy, and while there are strong due to a geographical location-awareness. It is important to talk about urban structure formation models, related to a wide area - Europe. Chapter II “Characteristics of visual representation in urban planning in the 21st century” contains analysis of visual representation accordingly to the topology of the signs in semiotics and media types in media theory. A link between these two theoretical realms allows creation of more cogent analysis of visual representation and its meaning in contemporary urban planning. Chapter III “Characteristics of visual representation in urban planning in Latvia in the 21st century” features Riga as example of characteristics of visual image of the city that is used as visual instrument to exploit visual image of the city.

И. Паклоне, И. Страутманис, Значение визуальной информации в формировании современной городской среды

Создание новой городской среды в настоящее время – это сложный процесс, который включает в себя трансформацию разного рода информации в пространственных структурах. Процесс трансформации информации в свою очередь, в большой степени связан с организацией обрабатываемой информацией в визуальную форму. В 1-й части исследования «Особенности формирования городского пространства в 21-м веке» рассмотрен один из самых значительных факторов создания градостроительных структур – влияние европейской единой информационной и экономической среды на развитие градостроительных структур. Развитию современных градостроительных структур характерно пересечение национальных границ, следуя развитию экономики информации, и одновременно в большой мере зависимы от места географической дислокации. Во 2-й части исследования «Особенности визуальной информации в формировании городской среды в 21-м веке» рассмотрены возможности интерпретации визуальной информации главным образом акцентируя те, которые основываются на семиотическом подходе. Список литературы включает в себя исследования, в которых использована семиотическая теория и теория средств массовой информации. В 3-й части исследования «Особенности визуальной информации в формировании городской среды в контексте Латвии в 21-м веке» рассмотрены особенности городской среды Риги, которые стали своеобразным инструментом визуализации в планировании городской среды Риги 21-го века, используя в качестве основы документальные свидетельства визуальных свидетельств предыдущих веков, а также новые слои информации.